

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

7. Responsio ad tertium argumentum. In quo etiam docetur, an Pontifex in temporalibus habeat Dominium directum, & ideo Summus Pontifex possit eximere laicos à potestate Principis sæcularis, & per ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76442](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76442)

RESOL. VII.

vulgi constringeri in quelli casi, chi fussino inculpati como priuati perfuni: quod est contra formam priuilegiorum. Perd volendo noi per indemnitate dicitur Reverendi Episcopi, chei li ditti Priuilegi, como e di nostra intentioni non siano in aliquo derogati, imò, in eorum robore permaneant pro iurisdictione Episcopali seruanda. Hauino prouisto, per la presentia vi decimo e comandamo che digiati li preditti Officiali e Procuratori di lo duto Reverendo Episcopo ad ipso, or a so Vicario rimetteri quibuscunque causis civilibus & criminalibus, como iudici competenti, e vi de predictis in cosa aliqua non vi intramittirui di li prenominati ne molestari, ne conueniri a vostro foru tam pro causis motis, quam mouendis: imò si in aliquo fuisse stato contra ipso, or aliqua di loro processu inaduerter, quillo per li presentia renouamo, & ad pristinum riducimo, quantuque factu sia per quoscunque Officiales Regni huius, aut noi. Insuper perche molti volti li preindicati e derogati in la iurisdictioni di lo duto Reverendo Episcopo, e fuit tal volta tardi e repidi, quando requirimo lo brauo vostro pro sauari & executioni di loro officiu, vi decimo e comandamo chi ad omnem eorum requisitionem ei prestati aiunt, e sauari: & si oportuerit vno personam alteri mandari pro quacunque causa spectanti alla iurisdictioni di lo duto Reverendo Episcopo, & contra quascunque personas, & premissa omnia exequamini sub pena vnicuius centum Regio sisco ab vnoquoque applicandam. Datum in Nobili ciuitate Mesana die 4. Septembris. 9. Indict.

IOANNES DE MONCAYO.

Dominus Vice-Rex mandauit mihi Stephano Macri.

2. Dicendum est igitur contra Moscosum Ministros Laicos Curia Episcopalis tanquam de familia Episcopi gaudere priuilegio fori non solum in delictis in officio commissis, sed etiam in delictis communibus. Nec valet dicere cum Moscoso num. 84. quod de dictis declarationibus Cardinalium per me superius adductis non constat nec credendum est mihi: nam respondeo, quod ex lite habita inter S. Catolum Bortomazum, & Ministros Regis Mediolanenses coram Pontifice, & ex responsonibus, quae a S. Congregatione vbiq; terrarum missae sunt authenticae, & in dies mittuntur ad Episcopos, hoc est ita clarum & notorium, vt non indigeat probatione ex gloss. in cap. appellanti, de appellat. Felino & Doctoribus in cap. super literis, de rescript. Abbate & scribentibus in cap. si de appellation. & ex leg. si adulterium §. idem Pollutioni, ff. de adulter. & contrarium asserere est in luce meridiana velle cecutire. Ad id verò quod asserit Moscosus ibidem, non esse necessarium standum declarationibus Cardinalis; citatque me ipsum & alios Doctores: Respondeo hoc non esse admittendum post decretum Urbani VIII. die 2. Augusti 1631. & praesertim quando declarationes Cardinalium feruntur ex ordine facto verbo cum Sanctissimo, vt docet Merolla to. 2. disp. 4. c. 4. dub. 12. n. 173. Et ita factum est in casu nostro; ergo, &c. Vnde reuellenda est sententia Moscosi asserentis declarationes Cardinalium in casu nostro procedere in Tertis, vbi Pontifex habet dominium temporale: hoc enim falsum est, vt patet ex supra citatis litteris Auditoris Camerae directis extra statum Ecclesiae: Et Congregationes Cardinalium fundatae sunt a Summo Pontifice pro explanandis difficultatibus vniuersae Reipublicae Christianae, & non pro solo statu Ecclesiae.

Tom. I. X.

Responso ad tertium argumentum.

In quo etiam docetur, an Pontifex in temporalibus habeat dominium directum; & ideo Summus Pontifex possit eximere laicos a potestate Principis saecularis, & per consequens familiam laicam Episcopi, & ministros eius (uria?)

Et explanatur, quod non pauci eximuntur a iurisdictione Ordinaria, & subduntur Superiori sui officij, & non solum hoc concedebatur ipsis Officialibus, sed etiam eorum vxoribus, filiis, & matribus, & etiam seruis, & colonis.

Et asseritur laicos posse prorogare iurisdictionem iudicis Ecclesiastici non solum de iure Canonico, sed de iure Ciuili. Ex part. 6. tract. 2. Refol. etiam 7.

§. 1. AD tertium argumentum, quod Papa non potest eximere Laicos a iurisdictione Principum saecularium. Respondeo, quod hic esset discutienda quaestio illa: An Pontifex in temporalibus habeat dominium directum, de qua videndus est Marthae de iuris. part. 1. c. 18. & seq. Innocentius, Hostiensis, Ioannes Andreas, Felinus, & Decius in c. nouis. de iudic. c. causam, q. 2. c. per venerabilem, qui filij sunt legitimi, c. solutus, de maior. & obed. c. super his, de vot. c. quoniam, dist. 10. Verum quoad hoc non remittam Moscosum ad externos, sed ad Hispanum Ioannem Solorsanum de Indiar. iure, lib. 2. c. 22. num. 17. & seqq. Sed quicquid sit de hoc, mihi verò pro nunc satis erit respondere ad eius argumentum cum verbis Hispani Ioannis Dionysij Portocarteri in allegat. pro iuris. S. Officij, n. 33. fol. 25. vbi sic ait. [No es inconueniente que los Ministros sean personas legas porque el Summo Pontifice usando de la iurisdiction temporal que tiene saltem in habitu en todo la Yglesia, de que puede vsar, y vsa siempre, que ay iusta causa, & se ordena algun fin espiritual, puede eximir, personas legas de la iurisdiction real.] Ita ille. Si igitur saltem ex iusta causa, vt docet nouissimè Mancinus Disquisitionum Generalium, cent. 3. c. 242. n. 1. Merolla tom. 3. disp. 6. cap. 3. dub. 1. nu. 8. & etiam notat ex Hispanis Auctoribus Valboa de Magrouejo in c. 1. de for. compet. num. 6. potest Summus Pontifex eximere Laicos a potestate Principis saecularis; ergo iuste potuit eximere familiam Laicam Episcopi, & Ministros eius Curiae a potestate saeculari. Probo consequentiam: nam id exigebat honor debitus dignitati Episcopali, & recta administratio causarum fori Ecclesiastici. Et quidem habemus in iure plura exempla, in quibus ex supra dicta ratione non pauci eximuntur a iurisdictione ordinaria, & subduntur Superiori sui officij, vt patet in l. fin. C. de iuris. omn. iudic. l. in Officiales, C. de offic. Ref. Prouinc. l. ex eo, C. de Agent. in rebus, l. eos, C. de apparit. mag. l. viros, C. de diuers. offic. l. viros, Cod. de Palarinis, l. fin. C. de veteranis, l. hac lege, C. de prin. schol. l. 1. 2. Et haec exemptio non solum concedebatur ipsis Officialibus, sed eorum vxoribus, vt patet in l. ne ad diuersa, C. de silentariis, lib. 12. & etiam filiis, l. eos, C. de Fabricensibus, lib. 10. & l. fin. C. de Professor. & Medic. lib. 12. Et non solum in vxoribus & filiis; sed etiam Matribus, vt habetur in l. fin. C. de castr. & Min. eod. lib. Et etiam seruis & colonis, vt patet in l. in sacris, C. de prox. sac. scrin. l. 11. Et hoc non solum si essent rei, sed etiam actores, vt habetur in l. viros, C. de comitib. consistorian. lib. 12. Ergo a fortiori patet Summum Pontificem habuisse iustam causam eximendi familiam Laicam Episcopi a iurisdictione ordinaria Principis saecularis, & subdere iurisdictioni Episcopi

Sup hac prima diffic. huius tituli sup. in Ref. 1. ante medium, vers. Tertio quia,

* Super hac quaest. supra in tr. 2. Ref. 17. & in Ref. sol. 329. §. 3. paulo post initium, vers. Consequencia, & infra in tr. 12. ex Ref. vnica. §. Sed displicet. & inferius in tr. 15. Ref. 7. 8. & 9. per totas.

* Quamuis non plene sup. hoc ne deseras tamen legere sup. in tr. 2. Ref. 157. per totam, & Ref. 154. & alias eorum annotationum. Et pro vxoribus, & filiis contentis in hoc textu ibidem signanter in §. Sed prolixiori Refol. 157.

hoc exigente, vt diximus, reuerentia tantæ dignitati debita, & recta administratio negotiorum fori spiritualis & Ecclesiastici. Et quidem si in l. 3. C. de preposit. sacror. cubicul. lib. 12. habetur, cubicularios tam sacri Cubiculi mei, quam Venerabilis Augustæ, quos utroque certum est obsequiis occupatos, & Aulae penetralibus inhærentes diuersa iudicia obire non posse, obseruatione aliorum Tribunalium liberantes, &c. Et in l. 4. C. de silentiariis, eod. lib. Ne ad diuersa tracti viri deuoti Silentiarij iudicia sacris abstrahi videantur obsequiis, &c. Si inquam, propter honorem debitum Regiæ Maiestati eorum familiares per dictas leges ab aliis Tribunalibus eximuntur, iuste quidem Summus Pontifex potuit eximere à seculari potestate familiares Episcoporum, qui meritò à D. Ambrosio de dignit. Sacerd. cap. 2. Chrysofostomo lib. 2. de Sacerd. Nazianzeno orat. 17. Regibus præferuntur. Et idèò Constantinus ille Magnus ingressus locum, in quo Episcopi conuenerant ad Concilium Nicænum celebrandum, in medio conuenta erectus, constitit; & cum parua quædam sella illi esset loco posita, non prius confedit, quam Episcopi ad id annuissent est apud Eusebium lib. 3. de vita eiusdem. cap. 10. Vnde valde mihi displicet Moscosum non solum negare Pontifices eximisse familiam Laicam Episcoporum à potestate seculari; sed etiam non posse; quod falsum esse exitimo: cum Pontifices id fecisse constet non solum ex sacris Canonibus, sed etiam notissimè ex declaratione & facto Sanctissimi PP. nostri Urbani VIII. vt patet ex supra citatis Epistolis ad Comitum Nouellaræ. Et factum Papæ dubium vocari non debere text. in cap. in memoriam 19. dist. & docet Antonius de Butrio in cap. 2. num. 6. de transit. & alij; & declarationes eius esse iustas asserit text. in cap. cum inter vos, §. final. de re iudic. & cap. ab sit 11. quest. 3. quoniam ipse est fons iustitiæ, Clement. 1. de probat. Ad id verò, quod Moscosus asserit num. 40. Laicos non posse se submittere Ecclesiasticæ iurisdictioni; assero Laicos posse prorogare iurisdictionem iudicis Ecclesiastici, non solum de iure Canonico, vt patet ex cap. significasti, de for. compet. Sed & iure Ciuili, vt patet ex l. si quis ex consensu. §. l. Episcopale, C. de Episcop. Audiens. & docet Menochius vol. 4. consil. 322. nu. 29. Paurmeister de iurisdictione Imperij Romani, lib. 2. cap. 8. num. 68. Duarenus de sacr. Ecclesiast. ministr. & benef. lib. 1. cap. 2. & Doctores quos ego plena manu citauit, & sequutus sum in part. 5. tract. 1. resol. 8. Dicendum est igitur posse Summum Pontificem ex iusta causa eximere Laicos à potestate seculari, vt factum est in familia Laica Episcoporum. Vnde ex his patet, quam male asseruerit Moscosus num. 75. Pontificem hoc facere posse tantum in Terris suis, in quibus habet dominium temporale.

Sup. hoc sup. in Ref. 1. vers. Tertio quia.

Quæ hic est sup. in tr. 2. Ref. 282. & in aliis eius primæ, & secundæ annotation. & si vacas otio potes etiam legere alias Ref. cæterarum eius annotationum, vt ita doctrina replearis sup. hoc.

Sup. hoc supra in Ref. 1. ad medium, vers. Quar.

RESOL. VIII.

Responsio ad quartum argumentum. Vbi aduertitur, quod Familia laica Episcopi ratione personæ Episcopalis gaudet priuilegio fori, quamuis non habeat requisita concilij, id est habitum, & Tonsuram. Et additur, quod priuilegium clausum in corpore inræ nunquam censetur derogatum, nisi de illo specifica sit mentio. Ex part. 6. tr. 2. Ref. etiam 8.

§. 1. AD quartum argumentum ex autoritate Suarez, Ceuillos, & aliorum asserentium; quod post Concilium Tridentinum nemo potest gau-

dere priuilegio fori, si non deferat habitum & tonsuram, &c. Respondeo hanc sententiam me sapienterptobasse; vt in part. 1. tract. 2. resol. 97. part. 3. tract. 1. resol. 30. & part. 5. tr. 1. resol. 1. cum multis Doctoribus, quibus nunc addo Alexandrum Ghilinum in summa, verb. Episcopus, num. 5. vbi sic ait. Episcopi etiam post Concilium Tridentinum possent tenere familiam armatam; quæ quidem familia licet Laica, gaudet eodem priuilegio fori, sicut ipsi Clerici gaudent. Ita ille. Et ratio est, quia Concilium vt legentibus patet loquitur de priuilegio fori, quo debent gaudere Clerici vt Clerici; non de priuilegio fori, quod aliis competit ex alio capite; & idèò Concilium asserit. Nullus prima tonsura inuitatus, &c. Vnde malè hæc verba traduxit Moscosus hoc pacto. [Ninguno goze del priuilegio del fuero sin tener ordines, &c.] hoc enim ibi non dicit Concilium, sed asserit inuitatos ordinibus non gaudere priuilegio fori, nisi sub conditionibus ibi appositisset enim magna differentia inter vtrumque modum loquendi. Cum igitur familiares, de quibus loquimur, non habeant hoc priuilegium ex se, sed fauore Episcopi, sequitur vt obseruat Megalius in suis varijs resolutionibus, tom. 2. resol. 122. num. 7. quòd tali priuilegio gaudent, etiam si Laici sint, dum perseverant in seruitio Episcopi. Et ita docent omnes Doctores, qui post Concilium scripta sua typis mandauerunt, vt visum est supra, asserentes familiam & ministros Episcoporum Laicos gaudere priuilegio fori. Quod etiam vt visum est supra, Sacra Congregatio & Summi Pontifices declarant, nempe Laicos Episcoporum familiares priuilegio fori gaudere. Et ita hanc sententiam docet etiam doctus Archiepiscopus Calaguritanus Ambrosius Marchini in alleg. pro inuisibili Ordine Militar. art. 6. num. 58. vbi sic ait. [Muy diferente razon es en los de la familia del Obispo que gozan del fuero, y no del Canon, porque el fundamento de gozarle no es el mismo, pues no se les dà como à personas Ecclesiasticas, si no como à familiares del Obispo, à quien el derecho le dà habere familiam armatam & exemptam.] Ita ille; & post illum nouissimè me citato hanc sententiam docet etiam Stephanus Bauni, in Theol. Mor. tract. 11. quest. 37. vbi firmat Concilium duntaxat de Clericis agere, non de aliis, qui aliunde fori priuilegio fruuntur. Et Petrus Gambacurta qui scripsit post Concilium Tridentinum de immunit. lib. 4. cap. 3. num. 7. docet totam familiam Episcopi ratione personæ Episcopalis, quamuis Laica sit, gaudere priuilegio fori, quod etiam post Tridentinum dixerunt Doctores vbi supra, & in resol. 2. citati. Vnde ex his patet non bene asseruisse Moscosum num. 48. priuilegium familie Laicalis Episcoporum fuisse abrogatum à Concilio Tridentino; adde quòd priuilegium clausum in corpore iuris nunquam censetur derogatum, nisi de ipso specifica fiat mentio, vt ego docui cum nouedecim Doctoribus in 3. part. tract. 2. resol. 1. Quibus nunc addo Sanchez in opusculo 2. lib. 7. dub. 19. num. 20. Pontium de matrimon. libr. 8. cap. 19. num. 16. Castrum Palaum tom. 1. tract. 3. dispnt. 4. punct. 21. §. 4. numer. 5. Suarez de legibus, lib. 8. cap. 38. num. 1. Salas dispnt. 17. section. 14. num. 73. & Portel in dubijs Regularium, verb. priuilegium, num. 7. & 69. Vnde clausula, non obstantibus priuilegiis, non derogat priuilegia in corpore iuris clausa, vt notat Bartolus in l. 2. §. legatus, de iudic. Moditijs lib. 2. in §. Principum placita, dub. 140. num. 6. & alij. Ergo, &c.

RESOL.